

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Concordia. Pia Et Vnanimi Consensv repetita Confessio
fidei & doctrinæ Electorvm, Principvm Et Ordinvm Imperii,
atq[ue] eorundem Theologorum, qui Augustanam
Confessionem amplectuntur**

Lipsiæ, 1606

Secvnda Pars Est De Articvlis, Qvi Officivm Et opus Iesv Christi, siue
redemptionem nostram concernunt.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35443

SECUNDA
PARS EST DE ARTI
CVLIS, QUI OFFICIVM EI
OPUS IESV CHRISTI, siue redem-
tionem nostram con-
cernunt.

Hic primus & principalis arti-
culus est,

QUOD IESVS CHRISTVS Deus &
 Dominus noster, sit propter pec-
 cata nostra mortuus, & propter
 iustitiam nostram resurrexit
 Rom. 4.

Et quòd ipse solus sit Agnus Dei, qui tollit
 peccata mundi. Ioh. 1. Et quòd Deus omni-
 um nostrum iniquitates in ipsum posuerit
 Esaia: 53.

Omnes peccauerunt, & iustificantur gra-
 tis absque operibus seu meritis proprijs, &
 ipsius gratia, per redemptionem, quæ est in
 Christo Iesu, in sanguine eius, Rom. 3.

Hoc cum credere necesse sit, & nullo opere, lege,
 merito acquiri & apprehendi possit, certum est &
 manifestum, solam hanc fidem nos iustificare, sicut Paulus
 Rom. 3. inquit: Statuimus, iustificari hominem per
 fidem absq; operibus legis. Item, Vt sit ipse iustus &
 iustificans eum, qui est ex fide Iesu Christi.

De b

De hoc articulo cedere, aut aliquid contra illum largiri aut permittere nemo piorum potest, etiam si cœlum & terra, ac omnia corruant. Nō enim est aliud nomen hominibus datum, per quod saluari possimus (inquit Petrus Actorum 4.) Et per vulnera eius sanati sumus, Esa. 53. Et in hoc articulo sita sunt & consistunt omnia, quæ contra Papam, diabolum & vniuersum mundum in vita nostra docemus, testamur & agimus. Quare oportet nos de hac doctrina esse certos, & minime dubitare, alioquin actum est prorsus, & Papa & diabolus, & omnia aduersa ius & victoriam contra nos obtinent.

II. *Articulus de Missa docet,*

QUOD Missa in Papatu sit maxima & horrenda abominatio, simpliciter & hostiliter è diametro pugnans contra Articulum primum, quæ tamen præ omnibus alijs Pontificijs idolatrijs summa & speciosissima iuit. Statuerunt enim, quod sacrificium istud seu opus Missæ, etiam ab impio ac perditio nebulone præstitum, liberet hominem à peccatis cum in hac vita, tum in purgatorio, cum tamen solus agnus Dei nos liberet, vt supra dictum est. Hic nihil permittendum, nec cedendum est, quia prior articulus id non fert.

Cum sanioribus Pontificijs placidè hoc modo conferri posset. Primum, Quare tam rigidè Missæ patrocinium suscipiant, cum illa tantummodo sit hominum inuentum, à Deo non mandata sit? Hominum verò inuentiones tutò omittere possumus, vt Christus testatur Matth. 15. Frustra colunt me mandatis hominum.

Secundò, Res est non necessaria, quæ sine peccato & periculo omitti potest.

Tertiò, Sacramentum meliori à Deo magis accepto, imò hoc solo accepto, salutari & beato modo

secundum Christi institutionem sumi potest. Cur-
tur propter figmentum humanum & non necessarium
cum aliter & rectius res ipsa haberi possit, ad extraneas
miserias homines cogerentur & adigerentur?

Curetur, ut publice hominibus ostendatur, Missa
ut rem commentitiam, seu humanum figmentum potest
se sine peccato omitti, & neminem damnari, qui de
sua salutem non curat, sed etiam sine Missa, meliore ratione
homines saluari posse. Sic fiet, ut Missa sit sponte co-
ruitura, non tantum in vulgo rudi, sed etiam in animis
omnium piorum, Christianorum, & sanorum: id est
multo magis, cum audierint, Missam esse quiddam vi-
de periculosum, sine Dei verbo & voluntate confectum
atque inuentum.

Quarto. Cum ferè innumeri, & inenarrabiles ab-
usus in vniuerso mundo, ex negotiatione Missarum ex-
titerint, abroganda merito Missa est, ut abusus istius
moueantur, etiam si quid utilitatis & boni in se conti-
neret. Quanto magis autem, cum planè inutilis, non
necessaria, & periculosa sit, & omnia vitiosius, atque certius
absque Missa haberi possint, eam missam facere de-
mus, ut abusus istos tetros perpetuo fugiamus?

Quinto. Cum Missa nihil sit aliud, nec aliud esse
possit, (sic Canon & omnes libri pronunciant) quod
opus hominum, (etiam impiorum nebulonum) quod
opere aliquis seipsum, & alios vnà cum seipso, cum
Deo reconciliare, remissionem peccatorum & gratiam
impetrare & mereri conatur, (sic enim estimatur
Missa, cum maximè prædicatur: ad quid enim alioquin
prodesset?) ideo certè damnanda & reijcienda est.
Hoc enim directè pugnat cum primario articulo, qui
affirmat, non Missificum sacerdotem, vel bonum vel
malum, suo opere, sed agnum Dei & Filium Dei tollere
peccata nostra.

Quòd si quis fucum facere, & prætereundum vellet,

ex d.

ex deuotione sibi ipsi communionem exhibere uelle, is loq̄ erraret, nec serio & ex animo loqueretur. Communio enim uera & certa est in Sacramento, quæ fit secundum institutionem Christi. Seipsum autem communicare, humana persuasio est, incerta, & non necessaria, imò prohibita. Nescit enim ille, quid faciat, cum absq; uerbo Dei, opinioni & figmento humano obsequatur. Nō etiam rectè facitis, (etiã si res alioqui plana esset) qui Sacramentum proprium Ecclesiæ, extra Ecclesiæ communionem, sine uerbo Dei, ex propria quadam deuotione & affectione usurpare uult.

In hoc articulo de Missa, Concilium potissimam fundabit & consummabitur. Etsi enim possibile esset, ut omnes reliquos articulos nobis concederent, tamen hunc concedere non poterunt, quemadmodum Campenius Augustæ dixit, se prius omnia tormenta, membrorum dilaniationē & mortē passurum, quam Missam missam facturum esse. Et ego etiam, per Dei opem in cineres corpus meū redigi & concremari patiar prius, quam ut Missariū uentrem, uel bonū uel malum, æquiparari Christo Iesu, Dño & seruatori meo, aut eo superiorem esse seram. Sic scilicet in æternum disiungimur, & contrarij inuicem sumus. Sentiunt quidem optime, cadente Missa, cadere Papatum. Hoc priusquam fieri patiantur, omnes nos trucidabunt, si poterunt.

Cæterum Draconis cauda ista (Missam intelligo) peperit multiplices abominaciones & idolatrias.

Primò Purgatorium. Missis enim pro animabus, item, Vigilijs, septimis, & tricesimis, anniuersarijs exequijs, postremò uulgari septimana, & omnium animarum die, balneis, & quæ his affinia sunt, innumeris alijs phantasijs, irruerunt in purgatorium. Sic Missa prope modum pro solis defunctis fuit celebrata, cum tamen Christus Sacramentū pro solis uiuentibus instituerit. Quapropter purgatorium, & quicquid ei solennitatis,

cultus & quæstus adhæret, mera Diaboli larua est. Ignat enim cum primo articulo, qui docet, Christi solum & non hominum opera, animas liberare, Et c. stat etiam, de mortuis nihil nobis diuinitus mandatum esse. Idcirco tutò omitti illud omne potest, etiam si nihil erroris & idolatriæ ei inesset.

Pontificij allegant Augustinum & quosdam patres qui de purgatorio scripserint, & non putant nos intelligere, ad quid & quare sic illi locuti sint. Augustinus non scribit esse purgatorium, nec etiam habet testimonium scripturæ, quo nitatur, sed in dubio reliquium sit, & inquit, matrem suam petiisse, vt sui commemoratio heret ad altare siue Sacramentum. At hoc vniuersum nihil, nisi hominum, & quidem vnius alterius, deuotio fuit, non constituens articulum hoc id quod solius Dei est.

Nostri autem Pontificij sententias istas hominibus citant, vt fides habeatur tetrus, blasphemis, & maledictis nundinationibus de Missis pro animabus in purgatorio, seu de inferijs, & oblationibus, &c. Sed & Augustino nunquam ista probabunt. Et cum nundinationes istas, & Missas purgatorio destinatas abolerent, quæ ne per somnium quidem Augustino in mentem venerunt, colloquemur tandem cum illis, An Augustini dicta destituta verbo, sint admittenda, & a mortuorum commemoratio ad Eucharistiam sit facienda. Ex patrum enim verbis & factis non sunt extrahendi articuli fidei: alioquin etiam articulus fidei fieri victus ipsorum, vestimentorum ratio, domus, & quemadmodum cum reliquijs sanctorum iuferunt Regulam autem aliam habemus, vt videlicet verbum Dei condant articulos fidei, & præterea nemo, ne Angelus quidem.

Secundò. Hoc etiam inde euenit, vt cacodæmones malitiam suam exercerent, & ceu animæ defuncto-

rum apparerent, Missas, vigiliis, peregrinationes, & eleemolynas exigent, horrendis mendacijs & ludibrijs: quæ omnia oportuit nos pro articulis fidei recipere, & vitam secundum illa instituere, atq; hæc Papa confirmavit, sicut & Missam, & alias abominationes omnes. In his ergo cedere, aut aliquid concedere nec possumus, nec debemus.

Tertio ortæ inde sunt peregrinationes. Ad has etiam postulatæ sunt Missæ, remissio peccatorum, & gratia Dei. Missa enim omnia gubernavit. Constat autem certò, peregrinationes istiusmodi carentes verbo Dei, nobis mandatas non esse, nec esse necessarias, cum melius ad animæ curam peruenire, & sine peccato & periculo peregrinationes illas omittere possimus. Cur domi vocationes, parochiæ, verbum Dei, vxores & liberi, &c. deferuntur, quorum cura necessaria & mandata est, & non necessarij, incerti, periculosi; & diabolici ignes verè fatui seu errores illis præferuntur? Sic scilicet Satanas Papam dementavit, ut ista laudaret & stabiliret, & multi magno numero à Christo ad propria sua opera desciscerent, & idolatræ fierent, quod omnium pessimum est, cum alioqui res ipsa per se nec necessaria, nec præcepta sit, sed consilio & certitudine destituatur, & planè noxia sit. Quamobrem hic cedere, aut concedere aliquid non licet, &c. Atque hoc pro concione doceatur, peregrinationes istas esse non necessarias, sed perniciosas, & postea videatur, vbi nam peregrinationes maneant. Sic enim spontè corruent.

Quarto, Fraternitates seu societates. Cœnobija enim, Canonicatus, & Vicariatæ, scriptis se obligarunt, & communicauerunt (contractu certo, & emtione confirmata) Missas omnes, & bona opera, &c. pro viuis & mortuis. Hoc non tantum prorsus humanum figmentum est, sine verbo Dei, non necessariam, non

mandatum, sed etiam contra Primarium articulum Redemptionis. Quare nec admittendum, nec ferendum.

Quintò. Reliquiæ sanctorum, refertæ multis mendacijs, ineptijs, & fatuitatibus. Canum & equorum ossa tibi sæpe reperta sunt. Et licet aliquod forte mandatum fuisset, tamen propter imposturas istas, quæ diabolo ritum excitant, tamdudum danari debuerunt, cum præsertim careant verbo Dei, & non necessitate inutiles sint. Estq; hoc omniũ terribilissimum, quod faciunt, istas reliquias indulgentiam & remissionem peccatorum operari, & loco cultus Dei & boni operis, sicut Missam, illas venerati sunt, &c.

Sextò. Huc pertinent Indulgentiæ viuus & defunctis pro pecunia attributæ, quibus sacrilegus & damnatus Iudas seu Papa, meritum Christi, & merita sanctorum, & totius Ecclesiæ, vendit, &c. quæ omnia & singula nequaquam ferenda sunt, quia carent verbo Dei, non sunt mandata, non sunt necessaria, sed pugnant cum articulo primo. Meritum enim Christi non nostris operibus, aut nummis, sed per fidem ex gratia apprehenditur & obrinetur, sine pecunia & merito, non per Papæ potestatem, sed per prædicationem verbi Dei oblatum & propositum.

DE INVOCATIONE SANCTORVM.

Invocatio sanctorum est etiam pars abusuum & errorum Antichristi, pugnans cum primo principali articulo, & delens agnitionem Christi. Non est mandata, nec consilio, nec exemplo, nec testimonio scripturæ nititur. Omnia in Christo melius & certius nobis sunt proposita, ut non egeamus inuocatione sanctorum, etiam si res preciosa esset, cum tamen sit maximè pernicioosa.

Et si Angeli in cælo pro nobis orent (sicut ipse quoque Christus facit) & sancti in terris, & fortassis etiam

in cœlis; tamen inde non sequitur, Angelos & sanctos à nobis esse inuocandos, adorandos, ieiunijs, ferijs, Missis, oblationibus, templorum, altarium, cultuum foundationibus, & alijs modis honorandos, vt patronos & intercessores, & vnicuique eorum certa auxilia esse tribuenda, vt Papistæ docebunt & faciunt. Hoc enim Idolatricum est, & hic honos soli Deo tribuendus est. Potest quidem, vt Christianus & sanctus in terris pro merore, non in vna tantum, sed in omni necessitate, propterea autem non debeo te adorare, inuocare, ferias, ieiunia, oblationes, Missas in tui honorem & cultum celebrare, & fidem ad salutem meam tibi mancipare, cum alijs modis te honorare, diligere, & tibi gratias agere in Christo possim. Hic ergo idolatricus cultus de Angelis & defunctis sanctis si sublatus fuerit, reliqua veneratio periculo carebit, & citò obliuioni tradetur. Vbi enim spes commodi & subsidij corporalis & spiritualis adempta fuerit, ibi cultus sanctorum facile euanesceat, siue illi sint in sepulcris, siue in cœlis. Frustra enim, aut ex mera caritate, nemo ipsorum facile recordabitur, nec eos colet & honore diuino afficiet.

Summatim: Quidquid Missa Pontificia est, & quidquid habet, quod ex ea natum est, & quidquid ei adheret, id vniuersum ferre non possumus, sed damnare cogimur, vt venerandum sacramentum, purum & certum, secundum institutionem Christi, per fidem usurpatum & acceptum, retinere possimus.

III. *Articulus, de Collegijs Canonico- rum, Cathedralibus, & monasterijs.*

COLLEGIA Canonico- & cœnobica, olim optima intentione maiorum fundata, ad educandos viros doctos, & castas ac modestas feminas, debebant rursum cœverti in talem usum, vt pastores, con-

cionatores, & alij Ecclesiarum ministri haberi possunt
item, alij idonei ad politicam administrationem, seu
ad rempublicam, in ciuitatibus & regionibus, ac
educatae virgines ad œconomiam & liberorum educa-
tionem, &c.

Hunc usum si non retineant, consultum est, ut
deserantur, aut diruantur potius, quam ut idolatrie
cultibus & sumentis hominum propagata præferan-
tur Christianæ vitæ, & à Deo mandatis officijs & vo-
cationibus. Hæc enim omnia pugnant cum primo
principali articulo de Redemptione, facta per Iesum
Christum. Quid, quòd, sicut alia hominum somnia,
non sunt præcepta, non necessaria, non utilia, sed peri-
culosa, & causam præbent vano labori, molestijs peri-
culosis, & cultui infrugifero, quem Prophetæ appel-
lant Auen, id est, dolorem & laborem.

IV. Articulus, de Papatu, docet,

Quòd Papa non sit iure diuino, seu secundum ver-
bum Dei caput totius Christianitatis (hoc enim
nomen vni & soli Iesu Christo debetur) sed tan-
tùm Episcopus & pastor Ecclesiæ, quæ est Romæ, & eo-
rum, qui voluntariè, & spontè, vel per humanam crea-
turam, id est, politicum magistratum, se ad eum con-
ferunt, non vt sub ipso, tanquam sub Domino vivant,
sed vt cum eo tanquam fratres, collegæ, sodales, &
Christiani sint, quemadmodum hoc ipsam vetera Con-
cilia & ætas Cypriani ostendunt.

Hodiè verò nullus Episcoporum audet Papam no-
minare fratrem, vt ætate Cypriani factum est, sed opo-
tet, vt Episcopi, imò Cæsares & Reges, Papam appo-
sent Omnium Gratiouissimum Dominum. Hanc arro-
gantiam bona conscientia nec volumus, nec posse-
mus, nec debemus probare. Qui verò se ei subiicit
voluerit, faciat id suo periculo sine nobis.

Hinc sequitur, omnia, quæ Papa ex tam arrogante, temeraria, mendace, blasphema, & furto arrepta potestate suscepit & fecit, & adhuc facit, fuisse & esse merè diabolica acta & instituta, (excepta politici regni administratione, ubi Deus sæpe etiam per tyrannos, & perfidos nebulones populo alicubi benefacit) ad perditionem totius sanctæ Ecclesiæ Catholicæ seu Christianæ (quantum in ipso est) & ad destructionem primi & præcipui articuli de redemptione facta per Iesum Christum.

Prostant enim omnes ipsius Bullæ & libri, in quibus rugit ut Leo, (ut Angelus Apocal. 12. significat) clamans, neminem Christianorum posse saluari, nisi ei obediat, & subiectus sit, in omnibus quæcunque vult, quæcunque dicit, quæcunque facit. Hoc totum quæ aliud dictum est, nisi, licet in Christum credas, & omnia, quæ ad salutem necessaria sunt, in ipso solo habeas, tamen te nihil proficere, nisi Papa habeas & colas ut Deum tuum, & ei subditus sis & obedias? cum tamen manifestum sit, sanctam Ecclesiam sine Papa fuisse ad minimū ultra quingentos annos, & adhuc hodie Græcorum & multarum aliarum linguarum Ecclesiæ nec fuisse hætenus, nec adhuc esse tuo Papa. Taceo, quod, ut sæpe dictum est, hominum hoc figmentum sit, non mandatum, non necessarium, non vile. Sancta enim Christiana siue Catholica Ecclesia consistere absque isto capite optimè potest; & constitisset certè rectius, ac melius cum ea ageretur, nisi diabolus illud caput in medium protiecisset & exaltasset. Et certum est, Papatum nullus esse usus in Ecclesia, quia nullum Ecclesiasticum officium exercet. Et necesse est, Ecclesiam permanere & consistere sine Papa.

Pono autem, Papam fateri se non iure diuino, siue ex mandato Dei esse Supremum, sed, ut concordia & Unitas Christianorum aduersus sectarios & hæreticos

commodius conseruari possit, caput certum esse
 gendum, cui ceteri omnes quasi innitantur, atque
 e caput per homines eligi, & in hominum quoque
 electione & potestate situm esse, illud caput ut mutetur
 remoueat, sicut Constantiense Concilium hac propo-
 modum ratione tres Papas remouit, & quartum ele-
 git: pono, inquam, hæc à Papa & sede Romana ita dicitur
 & accipi, (quod tamen impossibile est: sic enim un-
 uersum suum regnum & statum immutari, eueri, & de-
 strui pateretur, omniaq; iura & volumina sua, id quod
 ut paucis dicam, nunquam faciet) tamen neq; hoc mo-
 do confuleretur Ecclesiæ Christianæ, sed plures, quæ
 antea, sectæ orituræ essent. Si enim non ex mandato
 Dei, verum ex hominis libera voluntate Capiti illi ob-
 obedientia præstanda esset, facile & breui tempore con-
 temptum, tandem nullum membrum retineret, nec et-
 iam perpetuò Romæ aut quouis alio in loco illud esse
 oporteret, sed vbicunq; & in quacunq; Ecclesia Deus
 Virum talem, qui ad tantum munus obeundum ido-
 neus esset, largiretur. Hæc res perplexa & confusio
 plena futura esset.

Quapropter Ecclesia nunquam melius gubernata
 & conseruari potest, quam si omnes sub vno capite
 quod est Christus, viuamus, Et Episcopi omnes, præ
 officio, (licet dispares sint, quò ad dona) summa cum
 diligentia coniuncti sint vnanimitate doctrinæ, fidei,
 sacramentorum, orationis, & operum caritatis, &c.
 sicut S. Hieronymus scribit, sacerdotes Alexandria
 communi opera gubernasse Ecclesias. Et Apostoli
 idem fecerunt, ac postea omnes Episcopi in toto orbe
 Christiano, donec Papa caput suum super omnes at-
 colleret.

Hæc doctrina præclare ostendit, Papam esse ipsam
 verum Antichristum, qui supra & contra Christum se
 se extulit & euexit, quandoquidem Christianos non

vult esse saluos sine sua potestate, quæ tamen nihil est, & à Deo nec ordinata, nec mandata est. Hoc proprie loquendo est se efferre supra & contra Deum, sicut Paulus 2. Thessal. 2. loquitur. Et hoc profectò nec Turcæ nec Tartari faciunt, quantumuis sint Christianorum atroces hostes, sed permittunt, vt credat in Christum, quicumque voluerit, & accipiunt tributum, & obedientiam externam siue corporalem à Christianis.

Papa verò prohibet hanc fidem, aiens, sibi obediendum esse, si quis saluari velit. Hoc autem facere nolumus, etiamsi nobis propterea moriendum sit in nomine Domini. Et id in vniuersum inde oritur, quòd Papa iure diuino voluit esse summum caput Christianæ Ecclesiæ. Ideo seipsum Christo æquiparauit, & supra Christum tandem extulit, & se Caput, deinde Dominum Ecclesiæ, postea totius mundi & simpliciter terrestrè Deum prædicari voluit, donec etiam ipsis Angelis in cælo præcipere hæc & illa conaretur. Et cum instituitur discrimen inter dogma Papæ, & sacram scripturam, & vtriusq; sit collatio, manifestè patet, Papæ dogma, etiam optimum, ex ciuili, Cæsareo, & ethnico Iure conennatum esse, & politica negocia & iudicia seu iura tractare, sicut ostendunt Decretales; Deinde proponere Ceremonias de templis, vestibus, cibis, personis, & similibus ludicris, laruis, & iocularibus, supra modum, & inter hæc omnia nihil planè de Christo, fide, & mādatis Dei: Postremò, representare ipsum diabolum, dum mendacta Papalia de Missis, purgatorio, monastica vita, operibus proprijs, & cultibus fictitijs (in quibus singulis merus Papatus fundatur & consistit) supra & contra Deum vrget & disseminat, & omnes Christianos, qui has Papæ abominaciones super omnia prædicare & honorare nolunt, damnat, trucidat, excruciat. Quare sicut

diabo-

1.

2.

3.

diabolum ipsum non possumus adorare, & pro Domino & Deo colere, ita nec eius Apostolum Papam se Antichristum in regno eius, ut caput & Dominum se esse possumus. Mentiri enim & occidere, animas & corpora in æternum perdere, Pontificij regni proprium est, sicut hoc ipsum multis libris evidentissime ad oculum demonstraui.

Hi articuli quatuor sufficiunt, quos in Concilio sibi damnandos proponant. Non enim vel minimum punctulum in his articulis nobis concedunt. Et de hoc certos nos esse oportet, & præmonitos, ac obfirmatos firma spe, Christum Dominum nostrum irruisse in aduersarium suum, quem & insecutus & confecturus est spiritu & aduentu suo, Amen.

Nam in Concilio stabimus non coram Cæsare, seu politico magistratu, sicut Augustæ Vindellicorum (ubi Cæsar clementissimum edictum promulgans, benignè & placidè causam & rem ipsam audiri volebat) sed coram Papa, ac ipso diabolo comparebimus, qui noli audire vult, sed simpliciter indicta causa damnare, occidere, & ad idolatriam vi cogere. Quare hic non sumus nobis exosculandi pedes eius, nec dicendum, Gratissimus Dominus es, sed quemadmodum in Zacharia Angelus ad Satanam dicebat:

Increpet Dominus te,
Satana.

